

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai

Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2020-03-25 Nr. SR-20-4

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Vilniaus universiteto Studentų atstovybė, įvertinusi Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą 20-2187(2) (toliau – Projektas), atkreipia dėmesį į planuojamas skirti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas (275 tūkst. EUR) pirmosios, antrosios, vientisųjų ir trečiosios pakopų studijų studentų, įstojusių į aukštąsias mokyklas 2020 metais, studijų stipendijoms.

Siūlome atsisakyti šių stipendijų ir šias lėšas panaudoti socialinių stipendijų didinimui. Socialinės stipendijos dydis nuo 2010 m. buvo padidintas tik 16,6 proc. ir lyginant su kitais socialiniais rodikliais – minimalia alga (72,6 proc. augimas), vidutine alga (51,7 proc. augimas) ir bazinės pensijos dydžiu (45,3 proc. augimas) – neatitinka pasikeitusių Lietuvos ekonominių ir socialinių sąlygų. Šiuo metu nustatytas minimalių vartojimo poreikių dydis yra 257,00 EUR, o dabartinis socialinės stipendijos dydis (126,75 EUR) nėra pakankamas net ir taupiai gyvenančio studento pragyvenimo išlaidoms padengti, taigi dauguma sunkią finansinę padėtį turinčių studentų ir gaudami socialinę stipendiją vis tiek yra priversti dirbti. Taip pat galima pastebėti didelius socialinės paramos suteikimo skirtumus lyginant socialinės stipendijos dydį su vidutinėmis lėšomis, kurios yra panaudojamos per dieną vienam asmeniui išlaikyti laisvės atėmimo įstaigoje (30,01 EUR, 2019 m. duomenys). Vyriausybės strateginės analizės centro (toliau – STRATA) parengtoje apžvalgoje „Būklė 2018: Lietuvos studijos, mokslas ir inovacijos“ yra teigiama, jog likus 2,5 metų iki studijų baigimo darbo sutartis yra sudarę trečdalis studentų, o paskutinį studijų semestrą iki baigimo dirba jau 45 proc. studentų. Taip pat apžvalgoje nurodoma, kad 62 proc. pradedančiųjų magistrantūros studijas dirba ir dirbančių studentų dalis bėgant laikui auga iki 75 proc. Dar ankstesnėje STRATA apžvalgoje buvo pažymėta, jog 44 proc. I (bakalauro) ir 51 proc. II (magistrantūros) pakopų dirbantiems studentams darbinė veikla turi neigiamos įtakos studijų rezultatams: nedirbantys studentai dažniau mokosi puikiais

balais, o dirbantys tokius rezultatus pasiekia rečiau. Ta pati darbo ir studijų derinimo tendencija yra pastebima ir tarptautiniame „Eurostudent“ tyrimo leidinyje „Combining Studies and Paid Jobs“.

Susidarius dabartinei padėčiai valstybėje tikėtina, kad su darbo netekimu pirmieji susidurs studentai, kurie dažniausiai dirba nekvalifikuotą darbą aptarnavimo sektoriuje. Jie vieni pirmųjų susidurs su pragyvenimo išlaidų problemomis. **Siekiant, kad socialinė parama užtikrintų galimybę socialiai pažeidžiamų grupių studentams studijuoti ir siekti gerų studijų rezultatų, būtina numatyti oraus pragyvenimo poreikiams užtikrinti pakankamą socialinės stipendijos dydį. Šiam pasiūlymui Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetas 2020 m. sausio 29 d. posėdyje pritarė vienbalsiai (pritardamas Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 82 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 82¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIIIP-2958).**

Dėl šio įstatymo projekto išvados į Vyriausybę 2020 m. vasario 12 d. kreipėsi ir Lietuvos Respublikos Seimo valdyba raštu Nr. SV-S-1566, tačiau, deja, Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija išvados projekto dar neparengė. Vilniaus universiteto Studentų atstovybė nuogaštuoja dėl šio studentų bendruomenei aktualaus klausimo nesprendimo.

Atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybei pateiktame **Projekte siūloma skirti asignavimus studijų stipendijoms, kurių pavadinimas yra klaidinantis. De facto eilę metų šie asignavimai yra skiriami neunikalioms studijų programos privačiose aukštosiose mokyklose finansuoti, taip, mūsų nuomone, neužtikrinant Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau –Teismas) sprendimo dėl aukštojo mokslo finansavimo nuostatų įgyvendimo.** Teismas savo 2009 m. gruodžio 18 d. sprendime „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d. nutarimo motyvuojančios dalies III skyriaus 6.1, 6.2, 7 punktų nuostatų išaiškinimo“ išaiškino, kad „**įvertinus visuomenės ir valstybės poreikius bei valstybės finansines galimybes, tais atvejais, kai atskirų sričių (krypčių) specialistai dėl objektyvių aplinkybių negali būti parengti valstybinėse aukštosiose mokyklose, valstybės užsakymu valstybės biudžeto lėšomis jie gali būti rengiami ir nevalstybinėse aukštosiose mokyklose; tokiu atveju valstybė privalo garantuoti, kad valstybės lėšomis bus apmokėtos tokių specialistų mokymosi (studijų) išlaidos, – jeigu jų mokymasis atitiks įstatymo nustatytus gero mokymosi kriterijus**“. Aiški ir skaidri tvarka reglamentuojanti specialistų rengimą nevalstybinėse aukštosiose mokyklose nėra patvirtinta.

Suprantame, kad įvairioms valstybės išlaidoms artimiausiu metu reikės daug neplanuotų asignavimų, todėl **siūlome konkretų sprendimą – šiuo nutarimu neskirti asignavimų (275 tūkst. EUR) pirmosios, antrosios, vientisųjų ir trečiosios pakopų studijų studentų, įstojusių į aukštąsias mokyklas 2020 metais, studijų stipendijoms. Šiuos pinigus siūlome naudoti racionaliai ir**

koncentruotai, kur jų šiuo metu labiausiai reikia – socialiai remtiniems studentams ir jų socialinėms stipendijoms didinti.

Prezidentas

Klaudijus Melys

Justas Kvedaravičius, *soc@vusa.lt*